

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep
0032 OSLO

Saksbehandler: Kristin Skurtveit
Telefon: 91308763
Seksjon: Fartøy- og deltakerseksjonen
Vår referanse: 15/13914
Deres referanse:
Vår dato: 15.01.2016
Deres dato:

Att:

HØRINGSUTTALELSE - FORSLAG TIL ENDRINGER I ERVERVSTILLATELSESFORSKRIFTEN M.V. - DELTAKELSE I HØSTING AV TANG OG TARE.

Vi viser til departementets høringsnotat av 13. oktober 2015. Departementet foreslår endringer i forskrift av 7. desember 2012 nr.1144 om ervervstillatelse, registrering og merking av fiskefartøy m.v. (ervervstillatelsesforskriften), forskrift 18. desember 2008 nr. 1436 om manntal for fiskarar og fangstmenn (manntallsforskriften) og forskrift 31. januar 1958 nr. 9412 om omsetningsavgift for fisk (omsetningsavgiftsforskriften). Høringsfristen er satt til 15. januar 2016.

Det sentrale forslaget er å åpne for tildeling av ervervstillatelse til fartøy som bare høster tang og tare uten hensyn til om fartøyeier oppfyller nasjonalitetskravet og aktivitetskravet i deltakerloven §§ 5 og 6. Det foreslås også at inntekt fra høsting av tang og tare mv. skal kunne danne grunnlag for opptak i fiskarmanntallet på samme måte som inntekt fra annen fiske og fangst. Departementet foreslår også at fartøyeier skal betale produktavgift og omsetningsavgift for førstehåndsomsetningen av tang og tare mv.

1. Om forslaget om å fastsette et generelt unntak fra nasjonalitetskravet og aktivitetskravet for høstere av tang og tare.

Lov av 26. mars 1999 om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven) regulerer hvem som har adgang til å drive ervervsmessig fiske og fangst med norske fartøy.

Loven stiller krav om ervervstillatelse for fartøyeier for å drive ervervsmessig fiske og fangst (§ 4). Sentrale vilkår for tildeling av ervervstillatelse er at vedkommende må ha drevet ervervsmessig fiske og fangst i en viss tid (aktivitetskravet i § 6) og at fartøyeier er norsk statsborger eller likestilt med norsk statsborger

(nasjonalitetskravet i § 5). Nærmere bestemmelser om hvilke personer og selskap som anses som likestilt med norsk statsborger fremgår av § 5.

Det kan dispenseres fra aktivitetskravet i enkelte tilfelle. Etter § 6 tredje ledd er det gitt adgang til å dispensere fra aktivitetskravet i «*særlige tilfeller*», når «*næringsmessige eller regionale hensyn tilsier det*». Etter § 6 tredje ledd annet punktum kan det i forskrift gjøres unntak fra kravet om tidligere aktivitet for fartøy under en viss størrelse. Det er i § 2 i ervervstillatelsesforskriften av 7. desember 2012 gjort unntak fra kravet om tidligere aktivitet ved tildeling av ervervstillatelse for fartøy under 15 meter.

Det er ikke tidligere gitt adgang til å dispensere fra nasjonalitetskravet.

I forbindelse med vedtakelse av havressursloven i 2008 ble deltakerloven § 2 endret slik at loven i tillegg til å regulere ervervsmessig fiske og fangst også regulerer «*annen høsting av viltlevende marine ressursar*». Dette medførte at også arter som tang og tare m.v. ble omfattet av deltakerlovens krav om ervervstillatelse.

Ved lovvedtak 31. mai 2013 ble det åpnet opp for å gjøre unntak fra sentrale krav i deltakerloven som aktivitetskravet og nasjonalitetskravet. Det følger av § 2 annet ledd annet punktum at «*Departementet kan i forskrift bestemme at hele eller deler av loven ikke skal gjelde for høsting av en eller flere arter som ikke er fisk, krepsdyr, bløtdyr eller pattedyr.*»

Det foreslås nå å gjøre bruk av denne bestemmelsen ved å åpne opp for at høstere av tang og tare kan tildeles ervervstillatelse uten hensyn til om de oppfyller aktivitetskravet eller nasjonalitetskravet. Forslaget er begrunnet i hensynet til aktører som hadde startet opp med slik høstingsaktivitet før deltakerloven i 2008 ble gjort gjeldende for tang og tare og enkelte andre arter. Forslaget innebærer også at departementet vil legge til rette for at nye aktører – både norske og utenlandske – kan komme inn i denne næringen uten at kravene til nasjonalitet og aktivitet vil være oppfylt. Departementet viser til at «*Utenlandske aktører har i lang tid vært sentrale i utviklingen av tang- og tarenæringen langs norskekysten, og det vil være lite formålstjenlig å utestenge eventuelle utenlandske nyetableringer. Det ville ha medført en uønsket konkurransefordel for FMC Biopolymer og Algea AS om ikke også andre utenlandske aktører skulle kunne etablere seg på samme vilkår.*»

Det har siden eierskapet til fiskeflåten ble regulert hele tiden vært et politisk mål at flåten skal være fiskereid. Bakgrunnen for dette har vært et ønske om å beskytte fiskernes selvstendige stilling ved å legge til rette for at de selv skulle eie sitt viktigste produksjonsmiddel. Det følger blant annet av Stortingsmelding nr. 58 (1991-92) om struktur- og reguleringspolitikk overfor fiskeflåten at «*kravet om tilknytning mellom fisker og fartøy har sitt opphav i fiskernes historiske krav om sjølråderett til produksjonsmidlene. For kystbefolkningen og for arbeidsliv og miljø på kysten har det vært*

viktig å opprettholde betingelsen om fiskereide fartøy. Fiskereide fartøy har vært sett på som en sikkerhet for sysselsetting og bosetting på kysten. Regelverket er også forsvart ut fra at fiskerne i sterkere grad enn andre er avhengig av et fortsatt fiske og vil føle sterkest ansvar for å ta vare på ressursene».

Aktivitetskravet er blitt strammet inn over tid. I tidligere lov om regulering av deltakelsen i fisket av 16. juni 1972 var det et krav om deltakelse i fiske i minst 3 av de 10 siste år for å kunne erverve et fiskefartøy. I forbindelse med innføringen av dagens lov av 26. mars 1999 om retten til å delta i fiske og fangst ble aktivitetskravet strammet inn til et krav om aktivitet i fiske i minst 3 av de 5 siste år. I den forbindelse uttaler departementet i Ot.prp. nr. 67 (1997-1998) om lov om retten til å delta i fiske og fangst på s. 41 at «*Strengere begrensning i adgangen til å eie fiskefartøy skal sikre at det er aktive yrkesfiskere som får adgang til å eie og drive fiskefartøy, og vil bidra til at prinsippet om at fiskeflåten skal være fiskereid, kan holdes i hevd.*»

Både aktivitets- og nasjonalitetskravet står sterkt. Fiskeridirektoratet er imidlertid enig med departementet i at det bør gjøres unntak for utenlandske aktører i den grad de allerede har etablert seg som høstere av tang og tare før næringen ble omfattet av deltakerloven i 2008. Aktørene har som departementet skriver «*Uviklet og tilpasset driften innenfor rammene av regelverket som til enhver tid har vært gjeldende. Begge selskap har valgt en driftsform der både høsting og foredling inngår og har bidratt til to levedyktige næringer langs kysten*». Å utelukke disse aktørene ville være uforholdsmessig inngripende og kunne legge næringen brakk i lang tid inntil nye aktører hadde opparbeidet seg kompetanse i høsting og foredling av tang og tare.

Fiskeridirektoratet mener imidlertid at det for nye aktører i utgangspunktet burde kunne stilles krav om at både aktivitetskravet og nasjonalitetskravet er oppfylt. Det finnes i dag norske aktører som driver høsting, mens foredlingen foregår hos en utenlandsk aktør.

Spørsmålet blir imidlertid om dette vil være i samsvar med EØS-avtalen. Av EØS-avtalen artikkel 4 fremgår at «*Enhver forskjellsbehandling på grunnlag av nasjonalitet skal være forbudt innen denne avtalens virkeområde, med forbehold om de særbestemmelser den selv gir.*»

Etter artikkel 31 skal det ikke være begrensninger i etableringsadgangen for statsborgere i land omfattet av avtalen. I henhold til avtalens artikkel 40 skal det mellom avtalepartene heller ikke være noen restriksjoner på kapitalbevegelser. Begrepet «kapitalbevegelser» omfatter både overføring av penger og direkte investeringer som nødvendigvis gjør overføring av penger. Direkte investeringer omfatter blant annet kjøp av aksjer.

Det fremgår av St.prp. nr. 100 (1991-92) om samtykke til ratifikasjon av Avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS) at utgangspunktet for EF i forbindelse med forhandlingene om EØS-avtalen, var krav om adgang til fri investering i fiskerisektoren på grunnlag av prinsippene om fri etablering og fri kapitalbevegelse. Det fremgår videre at Norge reserverte seg mot fri investering og etablering i fiskeflåten og fremmet krav om særordninger når det gjaldt investeringer i fiskefartøy. Bakgrunnen for dette var ønsket om å bevare den nasjonale kontrollen over fiskeressursene. Norge reserverte seg ikke mot fri investering i fiskeforedlingsanlegg.

Under forhandlingene om EØS-avtalen ble det oppnådd enighet om at Norge fortsatt kunne håndheve de restriksjoner som er i kraft ved undertegning av avtalen når det gjelder utlendingers adgang til eierskap i norske fiskefartøyer. Norge kunne derfor opprettholde bestemmelsene i tidligere fiskerigrenseloven av 17. juni 1966 om at utenlandske statsborgere eller heleide utenlandske selskaper bare skulle kunne eie 40 % i norske fiskefartøy. Bestemmelsen er nå flyttet til § 5 i deltakerloven.

Unntaket fra reglene om fri etablering i EØS-avtalen fremgår av vedlegg XII punkt 1 bokstav h til artikkel 40 og har følgende ordlyd:

«Uten hensyn til avtalens Artikkel 40 og bestemmelsene i dette vedlegg kan Norge fortsette å anvende restriksjoner som gjelder den dag avtalen undertegnes, på utenlandske statsborgeres rett til å eie fiskefartøyer. Restriksjonene skal ikke være til hinder for at utenlandske statsborgere investerer i landbasert fiskeforedling eller i selskaper som bare er indirekte engasjert i fiske. Nasjonale myndigheter skal ha rett til å pålegge selskaper som helt eller delvis er ervervet av utenlandske statsborgere, å avvikle investeringer i fiskefartøyer.»

Siden tang- og tareneringen ikke faller inn under den tradisjonelle fiskerinæringen er det tvilsomt om vi kan stille krav om at nasjonalitetskravet skal være oppfylt for nye aktører i tang- og tareneringen.

Vi har på dette grunnlag ikke innvendinger til departementets forslag om at også nye aktører skal kunne få unntak fra nasjonalitetskravet m.v.

2. Om forslaget til endringer i fiskarmanntallet, produktavgiften mv.

Fiskeridirektoratet er positive til at inntekt fra høsting av tang og tare mv. skal kunne danne grunnlag for opptak i fiskarmanntallet på samme måte som inntekt fra annen fiske og fangst. Vi støtter også forslaget om at fartøyeier skal betale produktsavgift og omsetningsavgift for førstehåndsomsetningen av tang og tare mv.

3. Om forslaget til forskriftsendringer

Departementet legger opp til at deltakerloven vil bli praktisert overfor høstere av tang og tare og andre viltlevende marine ressurser som er omfattet i deltakerloven § 2 annet ledd annet punktum, fra og med ikrafttredelsen av de foreslåtte forskriftsendringene. Dette innebærer at fartøy må føres inn i merkeregisteret med nødvendig tillatelse før eventuell forskriftsendring trer i kraft.

Fiskeridirektoratet er uenig i at det kan gis ervervstillatelse som innebærer unntak fra aktivitets- og nasjonalitetskravet før dette er fastsatt i forskrift og forskriften er iverksatt.

Med hilsen

Truls Konow
seksjonssjef

Kristin Skurtveit
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten underskrift

Mottakerliste:

Nærings- og fiskeridepartementet Postboks 8090 Dep 0032 OSLO

Kopi til:

Kontrollseksjonen Postboks 185 - 5804 BERGEN
Sentrum

Kristin Skurtveit
Region Midt Postboks 185 5804 BERGEN
Sentrum

Region Nord Postboks 185 5804 BERGEN
Sentrum

Region Nordland Postboks 185 5804 BERGEN
Sentrum

Region Sør Postboks 185 5804 BERGEN
Sentrum

Region Vest Postboks 185 5804 BERGEN
Sentrum

Reguleringsseksjonen Postboks 185 - 5804 BERGEN
Sentrum

Statistikkavdelingen Postboks 185 5804 BERGEN
Sentrum

Utviklingsseksjonen Postboks 185 - 5804 BERGEN
Sentrum